

translating modern legal texts from English document, the terms written in Latin remain unchanged.

Bibliography:

1. Романюк О. В., Бялик В. Д. Етимологічне походження та історія розвитку англomовної юридичної термінології. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_1/34.pdf
2. Гумовська Ірина Миколаївна. Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/3345/1/aref%20Gumovska.pdf>
3. Лахмостова А. І. Структурні особливості англійських та німецьких складних термінів та їх переклад (на матеріалі текстів юридичної тематики). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/168412244.pdf>
4. Ляпа А. М., Кобяков О. М. Способи утворення англійської юридичної термінології. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/26179/1/Ljapa%20.pdf;jsessionid=10E9DA90CF63D12C17EBF70490794113>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-64>

ЕКСТЕНСІОНАЛЬНО-ІНТЕНСІОНАЛЬНІ ВІДНОШЕННЯ У СТРУКТУРІ КОНЦЕПТУ *УСПІШНА ЖІНКА*

Тернова Ж. А.

завідувачка лабораторії «Країнознавство»

при кафедрі романо-германської філології

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

Системний опис концепту **успішна жінка** в сучасній українській мові спирається тією чи тією мірою на ємні, екстенсiональні відношення, що передбачають поглинання структурно-семантичного складника на користь поняттєвого. Перехід від семантики значення лексем до ментального простору досліджуваного концепту є власне переходом до узагальнення екстенсiонально-інтенсiональних відношень у структурі концепту **успішна жінка**.

Питання інтерпретації істинності семантики компонентів, що входять до структури концепту **успішна жінка**, пов'язане з умовно

істинними теоріями, що інтерпретують окремі компоненти значення у зв'язку із загальним значенням концепту. Семантика Р. Монтегю [5], на відміну від інших умовно істинних теорій, оперує не поняттям абсолютної істини, а особливим поняттям відносної істини: істинність за (певною) інтерпретацією, або істинності в моделі.

У працях Р. Монтегю [5] та його послідовників, які, своєю чергою, спиралися на роботи Р. Карнапа [3] та інших дослідників, розрізнення між пропозицією та пропозиціональним змістом речення здійснюється за допомогою розмежування понять *екстенціонал* та *інтенціонал* у їхньому відношенні до поняття *можливих світів*, що розробляв Г. Лейбніц (1646–1716). Однак теорія «істинності в моделі» зовсім не обмежена тим значенням, якого надано в роботах Р. Монтегю, та має загальніший характер [4].

Традиційне розрізнення екстенціоналу й інтенціоналу використовують у сучасній логіці, формальній семантиці та функційній семантиці, через що термін «інтенціональний» (англ. *intensional*) (який не потрібно плутати з його омофоном від англ. *intentional* – пов'язаний з наміром мовця) має сьогодні безліч історично взаємопов'язаних уживань.

У ситуації спілкування висловлення співвіднесене з референтною дійсністю в момент мовлення і в заданому контексті, набуваючи свого істинного смислу, а в художньому творі наявна ніби неповноцінна комунікативна ситуація: з погляду читача вона характеризується відокремленням висловлення від мовця, з погляду автора – відсутністю безпосередньої реакції читача. Відтак процес ототожнення референційного складника та семантики висловлення багато в чому залежить від контексту.

Отже, можемо застосувати розрізнення інтенціоналу / екстенціоналу до аналізу значень лексем, що утворюють тематичні ряди усередині лексико-семантичних полів концепту **успішна жінка** для логічної реконструкції однієї з ділянок знань, що наявна у свідомості українськомовного соціуму. Зазначимо, що значення (смысл), або інтенціонал, лексичної одиниці є його первинним значенням, водночас як його референт або екстенціонал постає його істинним значенням у конкретних випадках уживання. Наприклад, розглянемо фрагменти речення:

(1) ...книга з трояндою – то таки визнання того, що я і сама про себе давно знаю: що **красива і фантастично неординарна** [1, с. 57];

(2) Коли ж раптом з'явилась вона – весна серед жінок, **світанкова зоря в дівочому тілі** [2, с. 64].

У фрагменті (1) **красива і фантастично неординарна** інтенціональне значення відповідає змістові концепту **успішна жінка**, іншими словами – смисл речення є референційно прозорим, або інтенціональним; у

фрагменті (2) *світанкова зоря* екстенсіональне значення відповідає концептові **успішна жінка** і є актуальним лише в момент мовлення, а речення є референційно непрозорим, неінтенсіональним, а отже, передає екстенсіонал основного значення, і його смисл стає зрозумілим лише за умови наявності контексту. Таким значенням може бути «така, яка викликає захоплення» або «не така, як інші».

Наступним кроком, що здатен унаочнити вербалізовану компонентну структуру концепту, є звернення до поняття можливих світів. Це поняття може бути також застосоване до визначення дескриптивної синонімії, яка виконуватиме таку функцію: лексичні одиниці є дескриптивно синонімічними лише тоді, коли мають один і той самий екстенсіонал в усіх можливих світах (окремих контекстах, окремих ситуаціях у заданий момент часу). Лексичні одиниці, що унаочнюють концепт **успішна жінка**, є дескриптивно синонімічними в разі, коли мають одне й те саме значення, ототожене з його інтенсіоналом. Іншими словами, інтенсіональне значення – це певна функція, що дає змогу інтерпретувати його екстенсіональні значення в усіх можливих світах [4].

Дескриптивна синонімія та поняття можливих світів пояснюють те, що мовці не мають правил та комбінацій для вираження всіх понять, наявних у їхній свідомості, а отже мовці використовують свою граматичну, семантичну та лексичну компетенції для продукування та інтерпретації будь-якої довільної поняттєвої структури з безкінечної множини наявних засобів. Для передавання сутності контексту потрібно використовувати всю множину лексичних засобів первинного значення (інтенсіонал) та правила композиції (правила синтаксису) і за їхньою допомогою утворювати нові значення (екстенсіонал), що є актуальними в момент мовлення [4].

Отже, концепт **успішна жінка** як один з об'єктів художнього тексту – складна мисленнєва структура, яка набуває в тексті особливого значення і осмислення з усією сукупністю інтенсіонально-екстенсіональних відношень. Він репрезентує ту картину світу, яку бачить автор цього тексту в певний період часу і водночас у ньому виявлена індивідуально-авторська, національна, мовна, художня картини світу.

Література:

1. Дашвар Л. Ініціація : роман. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 238 с.
2. Дереш Л. Остання любов Асури Махараджа. Київ: Нора-Друк, 2013. 224 с.
3. Carnap R. Meaning and Necessity: a Study in Semantics and Modal Logic. University of Chicago Press. 1947. 231 p.

4. Lyons J. Linguistic Semantics: An Introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. 376 p.

5. Montague R. Formal Philosophy: Selected Papers of Richard Montague, ed. by R. H. Thomason. New Haven: Yale University Press, 1974.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-65>

LINGUOSEMIOTICS OF INVECTIVE STRUCTURES BASED ON THE LAST KINGDOM BY B. CORNWELL

Chumak Yu. Yu.

Master Student

Specialty 035 – Philology

Borys Grinchenko Kyiv University

Kyiv, Ukraine

This research delves into the impact of invectives on constructing alternative worlds in literature, as posited by Ferdinand de Saussure in his book «Semiotics and the Philosophy of Language» (1959. P. 19): «Language, according to Ferdinand de Saussure, influences the creation of reality, allowing the emergence of alternative worlds through different interpretations of linguistic signs and symbols». Invective structures are analyzed using component, etymological, descriptive, and content analysis methods. This research, anchored in Saussure and Eco's theories, enhances our understanding of how language and signs contribute to the interpretation and alteration of reality in literature.

Etymological analysis of invective structures in the novel, like «whore,» «bastard,» «turd,» «shit,» and «arse,» reveals their Old English origins and semantic shifts. «Whore» originally conveyed impurity beyond its modern sex work connotation. «Bastard» denoted illegitimacy's social and legal implications. «Turd» maintained its vulgar association with feces. «Shit,» rooted in Old English, expressed contempt, echoing the linguistic context of the 10th century. «Arse,» originating from Old English «ærs,» sustained its reference to the human posterior. This exploration illuminates the historical and cultural dimensions of derogatory terms.

The semiotic analysis of invective in Cornwell's narrative reveals a rich tapestry of linguistic expressions shaping character dynamics. Uhtred's dehumanizing invective in battle aligns with Foucault's discourse analysis and historical accounts of medieval warfare. Ragnar's jesting invective highlights